

Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Sınavlarında Kayıt Yaptırmaya Hak Kazanan Adaylar ile Hak Kazanamayan Adayların Çoklu Zekâ Alanlarının Karşılaştırılması Üzerine Bir Araştırma

Murat KUL, Taner BOZKUŞ, Zeynep EROL, Gürkan ELÇİ

Bartın Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, TURKEY

Email: muratkul61@gmail.com

Özet

Çalışmanın amacı, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu özel yetenek sınavına katılan adaylardan kayıt yaptırmaya hak kazananlar ile kazanamayanların Çoklu Zekâ Alanlarının karşılaştırılmasıdır. Araştırmada tarama modeli kullanılmıştır. Araştırma kapsamında 2013–2014 eğitim öğretim yılı için Bartın Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Özel Yetenek Sınavına başvuran 785 adaydan yaş ortalaması $\bar{x}$ yaş=21.15 ± 2.68 olan 536 gönüllü aday çalışma grubunu oluşturmaktadır. Veri toplama aracı olarak adaylara ait kişisel bilgi formu ve çoklu zekâ alanlarının belirlenmesi için Özden (2003) tarafından geliştirilen “Çoklu Zekâ Envanteri” uygulanmıştır. Güvenirlik katsayısı .96 olarak bulunmuştur. Verilerin değerlendirilmesinde SPSS veri analizi programından yararlanılmıştır. Verilerin analizinde betimsel istatistiksel tekniklerden, frekans, ortalama, standart sapma değerleri elde edilmiştir. Ayrıca verilerin normal dağılımları dikkate alınarak vardamsal istatistiksel tekniklerden Bağımsız Örneklem t-Testi (Independent Samples t-Test) kullanılmıştır.

Araştırmanın bulguları incelendiğinde, adayların Çoklu Zekânın bir alanı olan “Bedensel-Kinestetik Zekâ” alanında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Kazanan adayların, kazanamayan adaylara göre daha yüksek ortalama puanlarına sahip oldukları görülmektedir.

Ayrıca, kayıt yaptırmaya hak kazanan adaylar ile kazanamayan adayların “Sosyal-Kişilerarası Zekâ” düzeylerinde istatistiksel olarak anlamlı bir sonuç gözlemlenmiştir. Kazanan adayların kazanamayan adaylara oranla bu alanda diğerlerine göre daha baskın özellikler taşıdıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Sonuç olarak Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu sınavlarına katılan adayların kayıt yaptırmaya hak kazananlar ile kazanamayanların Çoklu Zeka Alanlarının “Sözel-Dilsel Zeka”, “Mantıksal- Matematiksel Zeka”, “Müziksel- Ritmik Zeka”, “Bedensel- Kinestetik Zeka”, Sosyal- Kişilerarası Zeka” boyutunda istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar gözlemlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Özel Yetenek Sınavı, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Çoklu Zekâ

A Research on the Comparison of the Multiple Intelligence Types of the Candidates Who Succeeded and Failed in the Entrance Exams of Physical Education and Sports School

Abstract

The purpose of the study, candidates who participated in a special aptitude test of Physical Education and Sports School are compared those who were eligible to register with the win of Multiple Intelligence Areas. In the research Scan model was used. Within the investigation, in 785 candidates who applied Bartın Universty School of Physical Education and Sports Special Ability Test for 2013-2014 academic year, 536 volunteer candidates who have average age $\bar{x}$ yaş = 21.15± 2.66 constitute. As data collection tool, belongs to the candidates personal information form and “Multiple Intelligences Inventory” which was developed by Özden (2003) for he identification of multiple intellegences was applied. Reliability coefficient was discovered as .96. In evaluation of data, SPSS data analysis program was used. In evaluation of data, frequency, average, standard, deviation from descriptive statistical techniques was used. Also by taking into account normal distribution of the data, Independent Sample T-test of statistical techniques was used.

In considering the findings of the study “Bodily-Kinesthetic Intelligence” which is a field of Multiple Intelligences of candidates as statistically significant difference was found in the area. Candidates winning higher than avarage scores candidates who can not win are seen to have.

Also, “Social-Interpersonal Intelligence” of candidates qualifing to register with who can not qualify to register statistically significant results were observed in the levels. Winning candidates in this area compared to the candidates who win more than others, it is concluded that they carry the dominant features.

As a result of “Verbal-Linguistic Intelligence”, “Logical-Mathematical Intelligence”, “Musical-Rhythmic Intelligence”, “Bodily-Kinesthetic Intelligence, “Social-Interpersonal Intelligence” of Multiple Intelligence Areas candidates who participated in Physical Education and Sports School those who were eligible to register with the win in size as statistically significant differences were observed.

Keywords: Special Ability Test, Physical Education and Sports School, Multiple Intelligences

1. Giriş

Genel anlamda zekâ, diğer şeyler arasında, çabuk ve deneyimlerden öğrenme, karışık fikirleri anlama, soyut düşünme, problem çözme, plan yapma, sonuç çıkarma yeteneklerini içeren genel bir zihinsel kapasitedir. Bu yetenek yalnızca kitaptan öğrenme, dar bir anlamda akademik yetenek veya testten alınan yüksek puan anlamında değildir. Daha çok, çevremizdeki varlıkları kavrama, anlama ya da ne yapılacağını şekillendirme yetenekleri ile ilgili daha geniş ve derin bir kapasiteyi yansıtmaktadır.¹

İnsanlar tarafından hep merak edilen ve yüzyıllardır üzerinde çalışmalar yapılarak aydınlatılmaya çalışılan karanlık bir sır olarak zekâ kavramı karşımıza çıkmaktadır. Zekâ, bir yetenek ve kapasite olarak üzerinde düşünülen, tartışılan ve araştırmalar yapılan bir özelliktir. Doğrudan gözlemlenemeyen, çok karmaşık yapı gösteren en önemli psikolojik değişkenlerden biri olan zekâ her bilim dalının temel merakı haline gelmiş, her bilim dalı ve toplum kesimi tarihi boyunca kendince zekâyı tanımlamıştır.²

Çoklu Zekâ teorisi, 1980'lerin başında Harvard'da profesör olan Howard Gardner tarafından geliştirilmiştir.³ Gardner Harvard Üniversitesinde Zero Projesi kapsamında, yetenekli, dahi, zihinsel özür, beyin hasarlı ve normal dediğimiz pek çok zihinsel farklılığı bulunan insanları gözlemleyerek araştırmasını yürütmüştür. Araştırma kapsamında, zekâ ile ilgili geleneksel anlayıştaki fikirlerin yaklaşık olarak 100 yıldır kullanılageldiği ve bu konuda bir yenilenmeye ihtiyaç olduğu vurgulanmıştır.³

Pek çok zekâ teorisinde bireylerin aldıkları not, puan ölçütü iken, Çoklu Zekâ Kuramında ise bireyin öğrenmesinin nasıl, ne zaman ve hangi ortamlarda gerçekleştiğinin önemine değinilmektedir.⁵ Bireylerin sadece IQ testine dayalı olarak ölçülüp zekâlarının derecelendirilmesinin son derece ciddi bir hata olduğu öne sürülmüştür. Bahsedilen anlayışın aksine, zekânın tek başına bir olgu olmadığına ve tam tersi bir yetenekler bütünü olduğuna dikkat çekilmiştir. Bu bağlamda zekâ, ayrı ayrı modüllerden oluşan beyin yapısının bir yansımasıdır.⁴

Çoklu Zekâ Kuramı, 1983'te Howard Gardner tarafından "Zihnin Çerçevesi" adlı kitabında ortaya konulmuş ve ilk defa zekâ alanlarından bahsedilmiştir.⁶ Gardner, bu tanım ışığında zekânın sekiz farklı alanı olduğunu ifade etmiştir: Sözel (dilsel) zekâ, mantıksal (matematikselsel) zekâ, görsel (uzamsal) zekâ, müziksel (ritmik) zekâ, bedensel (kinestetik) zekâ, sosyal (bireylerarası) zekâ, içsel (özedönük) zekâ, doğacı (doğasal) zekâ Örneğin bir futbol oyuncusu bedensel zekâsıyla koşar, yakalar ve şut atar; uzamsal zekâsıyla sahayı ve görevini tanır; dil zekâsıyla oyun kurallarını öğrenir; sosyal zekâsıyla takım arkadaşları ile tartışır ve paylaşır; içsel zekâsıyla kendini değerlendirir.⁵

Genç neslin geleceklerini belirledikleri bir varoluş durumu olan sınavlar, başarı ve başarısızlık durumunu gündeme getirmektedir. Türkiye'de üniversiteye giriş sınavları tüm toplumu ilgilendiren önemli bir aşamadır.

Yükseköğretimde, testler çeşitli amaçlarla kullanılmaktadır. Seçme, yerleştirme ve sınıflama, testlerin kullanılma amaçlarından biridir. Testin içeriği ölçüt alındığında testler üç genel başlık altında toplanabilirler. Bunlar; genel zekâ testleri, yetenek-beceri testleri ve kişilik testleridir. Bireyin yeteneklerini bilmesi, yaşam planlarını yapmasında önemli rol oynar. Yetenek, dar anlamda, bireyin hâlihazırda ve belli ölçülerde gelecekte yapabileceklerini belirlemektedir. Yeteneğin zihinsel dayanağı olduğu ve böylece belli bir güdülenme ile bireyin bir alanda öğrenme deneyimlerinden belli ölçü ve düzeyde yararlanabileceği anlamını içerir.⁶

Türkiye genelinde üniversiteler, ÖSS'na (öğrenci seçme sınavı) girmiş belirli bir baraj puanını geçen adaylar için beden eğitimi ve spor alanında, özel yetenek sınavı içeriklerini belirlemekte ve beden eğitimi öğretmeni ve antrenör (çalıştırıcı) olmaya yatkın adayları özenle seçmeye çalışmaktadırlar. Bu amaçla, beden eğitimi özel yetenek sınavları, sınava giren adayların psiko - motor yeteneklerini ölçen testlerle yapılmaktadır.7

2. Yöntem

Aşağıdaki bölümde araştırmanın yöntemi ile ilgili bilgiler verilmiştir. Ayrıca araştırmada tarama modeli kullanılmıştır.

Araştırma Grubu

Araştırma kapsamında 2013–2014 eğitim öğretim yılı için Bartın Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Özel Yetenek Sınavına başvuran 785 adaydan yaş ortalaması $\bar{x}$ yaş=21.15 ± 2.68 olan 536 gönüllü aday çalışma grubunu oluşturmaktadır. Bu adayların 121 tanesi Bartın Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksek Okulu'na Kayıt yaptırmaya hak kazanmıştır.

Veri Toplama Araçları

Veri toplama aracı olarak adaylara ait kişisel bilgi formu ve Howard Gardner tarafından geliştirilen çoklu zekâ alanlarının belirlenmesi için Özden (2003) tarafından Araştırmada Howard Gardner tarafından geliştirilen geçerlilik ve güvenilirliği yapılmış olan “Çoklu Zekâ Envanteri” uygulanmıştır (8). Güvenirlik katsayısı. 96 olarak bulunmuştur. Envanter 80 sorudan oluşmaktadır. 32-40 arası olanlar çok gelişmiş, 24-31 arası olanlar gelişmiş, 16-23 arası olanlar orta düzeyde gelişmiş, 8-15 arası olanlar biraz gelişmiş, 0-7 arası olanlar da gelişmiş değil, şeklinde değerlendirmeye alınmıştır.

Verilerin Analizi

Verilerin değerlendirilmesinde SPSS veri analizi programından yararlanılmıştır. Verilerin analizinde betimsel istatistiksel tekniklerden, frekans, ortalama, standart sapma değerleri elde edilmiştir. Ayrıca verilerin normal dağılımları dikkate alınarak vardamsal istatistiksel tekniklerden Bağımsız Örneklem t-Testi (Independent Samples t-Test) kullanılmıştır. Anlamlılık düzeyi $p < 0.05$ olarak değerlendirilmiştir.

3. Bulgular

Tablo1. Araştırma grubunun Çoklu Zekâ Alanlarının Kazanma ve Kazanamama Durumlarına Göre İncelendiği T-Testi Tablosu

	Kayıt Durumu	N	$\bar{x}$	Ss	sd	t	p
Sözel- Dilsel Zekâ	Kazandı	121	33.43	5.98	534	2.986	.003
	Kazanamadı	415	31.42	6.65			
Mantıksal- Matematiksel Zekâ	Kazandı	121	33.60	5.88	534	2.403	.017
	Kazanamadı	415	32.07	6.20			
Görsel- Uzamsal Zekâ	Kazandı	121	33.28	5.81	534	1.600	.110
	Kazanamadı	415	32.28	6.15			
Müziksel- Ritmik Zekâ	Kazandı	121	32.80	6.29	534	2.348	.019
	Kazanamadı	415	31.28	6.29			
Bedensel- Kinestetik Zekâ	Kazandı	121	36.47	6.09	534	2.829	.005
	Kazanamadı	415	34.59	6.55			
Sosyal- Kişilerarası Zekâ	Kazandı	121	36.76	6.12	534	2.692	.007
	Kazanamadı	415	34.90	6.80			
İçsel- Öze dönük Zekâ	Kazandı	121	34.57	5.61	534	1.401	.162
	Kazanamadı	415	33.66	6.47			
Doğa-Doğacı Zekâ	Kazandı	121	35.45	6.69	534	1.438	.151
	Kazanamadı	415	34.43	6.87			

Tablo1’de, araştırma grubundan elde edilen veriler incelendiğinde adayların çoklu zekâ alanlarından “Sözel – Dilsel Zekâ” boyutu ortalama puanları dikkate alındığında kazanan adayların kazanamayan adaylara oranla istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık bulunmuştur [T(2.986, 534); p<0.05]. Kazanan adayların ($\bar{x}$ =33.43±5.98), kazanamayan adaylara ($\bar{x}$ =31.42±6.65) göre “Sözel – Dilsel Zekâ” alanında daha yüksek ortalama puanlarına sahip oldukları görülmektedir.

Tablo1’de, araştırma grubundan elde edilen veriler incelendiğinde adayların çoklu zekâ alanlarından “Mantıksal – Matematiksel Zekâ” boyutu ortalama puanları dikkate alındığında kazanan adayların kazanamayan adaylara oranla istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık gözlemlenmiştir [T(2.403, 534); p<0.05]. Kazanan adayların ($\bar{x}$ =33.60±5.88), kazanamayan adaylara ($\bar{x}$ =32.07±6.20) göre “Mantıksal – Matematiksel Zekâ” alanında daha yüksek ortalama puanlarına sahip oldukları görülmektedir.

Tablo 1’de, araştırma grubundan elde edilen veriler incelendiğinde araştırmaya katılan bireylerin çoklu zekâ alanlarından “Müziksel-Ritmik Zekâ” boyutu ortalama puanları incelendiğinde kazanan adayların kazanamayan adaylara göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gözlemlenmiştir [T(2.348, 534); p<0.05]. Kazanan adayların ($\bar{x}$ =32.80±6.29), kazanamayan adaylara ($\bar{x}$ =31.28±6.29) göre “Müziksel-Ritmik Zekâ” alanında daha yüksek ortalama puanlarına sahip oldukları görülmektedir.

Tablo 1’de, araştırma grubundan elde edilen veriler incelendiğinde araştırmaya katılan bireylerin çoklu zekâ alanlarından “Bedensel- Kinestetik Zekâ” boyutu ortalama puanları incelendiğinde kazanan adayların kazanamayan adaylara göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gözlemlenmiştir [T(2.829, 534); p<0.05]. Kazanan adayların ($\bar{x}$ =36.47±6.09),

kazanamayan adaylara ($\bar{x}=34.59\pm 6.55$) göre “Bedensel-Kinestetik Zekâ” alanında daha yüksek ortalama puanlarına sahip oldukları görülmektedir.

Tablo1’de, araştırma grubundan elde edilen veriler incelendiğinde adayların çoklu zekâ alanlarından “Sosyal-Kişilerarası Zekâ” boyutu ortalama puanları dikkate alındığında kazanan adayların kazanamayan adaylara oranla istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık gözlemlenmiştir [T(2.692, 534); $p<0.05$]. Kazanan adayların ($\bar{x}=36.76\pm 6.12$), kazanamayan adaylara ($\bar{x}=34.90\pm 6.80$) göre “Sosyal- Kişilerarası Zekâ” alanında daha yüksek ortalama puanlarına sahip oldukları görülmektedir.

4. Tartışma ve Sonuç

Bayrak ve Arkadaşları (2005)’de yaptığı çalışmayla paralellik göstermektedir. Yapılan bu çalışmada; Beden eğitimi ve spor yüksekokullarında öğrenim gören öğrencilerin çoklu zeka kuramına göre zeka çeşitlerinin ve eğilimlerinin belirlenerek, bu okullara girişte uygulanan yetenek giriş sınavı içerikleri üzerinde yeniden düşünülmesini, düzenlenmesini ve geliştirilmesini amaçlayan bir çalışma yapmışlar ve gruplar arasında anlamlı bir farklılığın ortaya çıktığını tespit etmişlerdir¹⁰.

Bayrak C. , Beden Eğitimi ve Spor Yüksek Okulu öğrencilerine yapmış olduğu çalışmada, bedensel – kinestetik zekânın gelişmiş olduğu ve bunu sırasıyla sosyal – kişiler arası zekâ ve içsel – içedönük zekânın izlediğini öne sürmüştür. Sözel – dilsel zekâ son sıradadır⁸. Sonuçlar çalışmamızla paralellik gösterir mahiyettedir. Çalışmamızda ilk sıralarda sosyal zekâ alanını, bedensel zekâ takip etmektedir. Sözel-dilsel zekâ ve müziksel zekâ en sonda olarak gözlenmiştir¹⁰.

Beden eğitimi ve spor ile uğraşan bireylerin bedensel zekâlarının yüksek çıkmasını yapılan bilimsel araştırmalar da desteklemektedir. Bayrak ve ark. 10 ile Hoşgörür ve Katrancı 11 yaptıkları araştırmalarda beden eğitimi ve spor yüksekokullarındaki (BESYO) öğrencilerin en çok bedensel zekâlarının gelişmiş olduğunu bulmuşlardır.

Gardner’in ortaya koyduğu çoklu zekâ kuramına göre beden eğitimi ve spor bölümlerinde öğrenim gören bireylerin cinsiyet, sınıf, bölüm, spor türü, gelir durumu ve yaşadığı yer değişkenlerine göre bir veya birden fazla zekâ alanına sahip olduğu ve bireyler arasında farklılık olduğu görülmüştür. Bu zekâ alanlarının sosyal, çevresel, ekonomik vb. durumlardan etkilendiği düşünülmektedir. Bireylerin öğrenme ortamındaki rolü açısından kendi zekâ alanlarının farkında olmaları önemli görülmektedir. Bunun için bireylerin üniversite birinci sınıftan itibaren çoklu zekâ alanları belirlenmeli ve geliştirmeleri için uygun ortamlar sağlanmalıdır. Eğitim-öğretimin ilk basamağından itibaren çoklu zekâ kuramına dayalı öğrenme yaklaşımlarına yer verilmeli ve bütün zekâlara eşit derecede önem vermeye dikkat edilmelidir. Öğrencilerin baskın zekâ türleri saptanarak, bu zekâ türlerinin geliştirilmesine yönelik uygulamalar yapılabilir¹².

KAYNAKLAR

1. **Gottfredson, L.S.** (1997). Mainstream Science on Intelligence: An Editorial With 52 signatories, History and Bibliography, *Intelligence Journal* 24 (1) p. 13–23
2. **Kurtçuoğlu, S.** (2007). Lise 11. Sınıf Biyoloji Dersi Sindirim Sistemi Konusunda Uygulanan Çoklu Zekâ Kuramının Öğrencilerin Başarılarına Etkisi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara
3. **Armstrong, T.** (2003). The multiple intelligences of reading and writing. Alexandria, VA: Association for Supervision and Curriculum Development
4. **Gardner, H.** (1999). *Intelligence reframed: Multiple intelligences for the 21th century.* New York: Basic Books
5. **Gardner, H.,** (2006). *Multiple intelligences: New horizons.* New York: Basic Books
6. **Gardner, H.,** (2004). *Zihnin Çerçevesi: Çoklu Zeka Kuramı, Çeviren: Ebru Kılıç, Alfa Yayınları, İstanbul*
7. **Armstrong, T.** (1994). *Multiple Intelligences in the Classroom.* Virginia: Association for Supervision and Curriculum Development Alexandria
8. **Özden, Y.** (2003). *Öğrenme ve Öğretme,* Ankara: Pegem A Yayıncılık
9. **Şahin, A.** (2009). *Beden Eğitimi Ve Spor Yüksekokulu Özel Yetenek Sınavına Giren Adayların Kaygı Düzeyleri İle Özel Yetenek Sınav Performansları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, İnönü Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Malatya,*
10. **Bayrak, Ç. Çeliksöy, M.A. ve Çeliksöy, S.** (2005). *Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokullarındaki öğrencilerin Çoklu Zekâ Kuramına İlişkin Zekâ Profilleri ve Uygulanan Yetenek Giriş Sınavları İle İlişkisi, 10-11 Haziran, Bursa: 4. Ulusal Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Sempozyumu.*
11. **Hoşgörür, V. ve Katrancı, M.** (2007). *Sınıf ve Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Öğrencilerinin Baskın Zekâ Alanları (Kırıkkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Örneği), Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 24, ss.: 33-42.*
12. **Altınok, E.** (2008). *Beden Eğitimi öğrencilerinin Bazı Değişkenlere Göre Çoklu Zekâ Alanlarının İncelenmesi, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Konya: Selçuk Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü.*